

“ธุรกิจบัตรเครดิต กับมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่”

๑. บทนำ

ปัจจุบันการใช้ “บัตรเครดิต” หรือที่มักจะเรียกกันโดยทั่วไปอย่างไม่เป็นทางการว่า “เงินพลาสติก” ในสังคมไทยนั้น ได้กลายเป็นเครื่องมือบริการทางการเงินที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในชีวิตประจำวันไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคนที่

เป็นนักธุรกิจ ผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงานของภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุที่มีความสะดวกในการใช้จ่ายและการพกพาที่มีความปลอดภัยมากกว่าการมีเงินสดพกติดตัวเป็นจำนวนมาก ๆ โดยสามารถใช้ในการชำระค่าสินค้า ค่าบริการหรือหนี้อื่นแทนการชำระด้วยเงินสด รวมทั้งสามารถใช้เบิกถอนเงินสดโดยที่ไม่จำเป็นต้องมีเงินในบัญชี และด้วยการจะได้เป็นเจ้าของบัตรเครดิตนั้นเป็นเรื่องง่ายมาก เงื่อนไขการอนุมัติวงเงินทำได้โดยสะดวกและรวดเร็ว โดยไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ประกอบกับการมีวิธีส่งเสริมการขายในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแจกของกำนัลสำหรับผู้ที่ยื่นขออนุมัติ การยกเว้นค่าธรรมเนียมแรกเข้าและรายปี การสะสมคะแนนเพื่อแลกกับของรางวัล การเสนอรายการคืนเงินเมื่อมียอดใช้จ่ายผ่านบัตร หรือจะเป็นการมอบส่วนลดในการซื้อสินค้าตามห้างร้านต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นเหตุผลที่ทำให้มีจำนวนการใช้บัตรเครดิตหมุนเวียนในระบบการเงินเป็นเพิ่มมากขึ้น

จากการขยายตัวของค่าใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตดังกล่าว แม้จะมีส่วนกระตุ้นและช่วยให้มีเงินทุนหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่อีกแง่มุมหนึ่งก็เป็นต้นตอของปัญหาต่าง ๆ ตามมาอีกมากมายหลายประการเช่นกัน ทั้งปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้^๑ (Non Performing Loans - NPLs) อันเนื่องมาจากการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยจนเกินความสามารถในการที่จะชำระหนี้คืนในอนาคต ปัญหาการติดตามทวงหนี้ที่ไม่เป็นธรรม ปัญหาการฟ้องร้องคดีบัตรเครดิต ปัญหาการเอาผิดเอาเปรียบผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้ถือบัตร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ หรือค่าธรรมเนียมที่สูงเกินส่วน ตลอดจนปัญหาอาชญากรรมบัตรเครดิตในหลาย ๆ รูปแบบ

^๑ พิจารณาจากยอดสินเชื่อกค้างบัตรเครดิต ณ สิ้นเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นจำนวนถึง ๑๘๑,๓๘๔.๓๘ ล้านบาท. (ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย).

ในด้านกฎหมายนั้น เมื่อได้ตรวจสอบบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว กลับไม่พบว่ามีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตไว้ เป็นการเฉพาะ หากจะมีอยู่บ้างก็กระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งมีทั้งกฎหมายที่เป็นพระราชบัญญัติและประกาศต่าง ๆ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ หรือประกาศของคณะปฏิวัติ เป็นต้น

๒. บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑) ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติเกี่ยวกับธุรกิจบัตรเครดิต^๒

มีสาระสำคัญ คือ กำหนดมาตรการในการกำกับดูแลธนาคารผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตเพื่อลดความเสี่ยงของการดำเนินธุรกิจบัตรเครดิต เช่น การกำหนดคุณสมบัติของผู้ถือบัตรเครดิต (ที่ต้องมีรายได้ไม่ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน หรือไม่ต่ำกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาทต่อปี หรือมีเงินฝากในบัญชีที่เพียงพอสำหรับการชำระหนี้ตามบัตร) การกำหนดจำนวนขั้นต่ำของการผ่อนชำระหนี้ (ที่ผู้ถือบัตรต้องชำระในแต่ละเดือนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของยอดคงค้าง) และการกำหนดให้ธนาคารต้องจัดให้มีระบบบริหารความเสี่ยงในการให้บริการบัตรเครดิตที่เหมาะสม (ด้วยการจัดให้มีระบบการพิจารณาคุณสมบัติของผู้ยื่นขอมีบัตร เพื่อการอนุมัติและกำหนดวงเงินบัตรเครดิตตามระดับความสามารถในการชำระหนี้ ซึ่งต้องไม่เกิน ๕ เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน)

^๒ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙ ตอนพิเศษ ๑๑๐ ง ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๓๕ ง ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕), เรื่อง ดอกเบี้ย และค่าบริการที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙ ตอนพิเศษ ๑๑๐ ง ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕), หนังสือเวียน ที่ ธปท. สนส (๒๑) ว. ๒๕๔๑/๒๕๔๕ เรื่อง ค่าธรรมเนียมในการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการให้บริการบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ทั้งนี้ โดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ.การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุมการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย เพื่อความมั่นคงของระบบธนาคารและเศรษฐกิจของประเทศ.

และกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลธนาคารผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตไม่ให้เรียกเก็บค่าบริการจากผู้ถือบัตรได้โดยอิสระ เช่น การกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยในระหว่างผิติดนัด หรือค่าปรับในการชำระหนี้ล่าช้ากว่าที่กำหนด ตลอดจนค่าบริการหรือค่าธรรมเนียมอื่นๆ ที่ผู้ออกบัตรจะเรียกจากผู้ถือบัตร โดยเมื่อคิดรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ ๒๐ ต่อปี (ทั้งนี้ ไม่รวมค่าธรรมเนียมในการดำเนินงานหรือค่าบริการตามที่ ธพท. กำหนดหรืออนุญาต) รวมถึงการกำหนดเพดานอัตราค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการให้บริการเบิกถอนเงินสดผ่านบัตร ที่ผู้ออกบัตรจะเรียกเก็บจากผู้ถือบัตรได้ไม่เกินร้อยละ ๓ ของจำนวนเงินสดที่เบิกถอนผ่านบัตร เป็นต้น

๒) ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต สำหรับผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต^๓

มีวัตถุประสงค์หลักในการออกมาตรการของรัฐเพื่อกำกับดูแลการดำเนินธุรกิจบัตรเครดิตของบริษัทเอกชน ที่มีธนาคารพาณิชย์ (Non Bank) ซึ่งมีสาระสำคัญที่ใกล้เคียงกับประกาศฯ ที่ใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์ แต่ต่างกันตรงในกรณีที่ประกาศฯ ฉบับนี้ ไม่ได้กล่าวถึงมาตรการการบริหารความเสี่ยงของผู้ประกอบการบัตรเครดิตในการให้บริการบัตรเครดิต รวมถึงระบบการติดตามการใช้จ่ายและการชำระหนี้ของผู้ถือบัตรแต่ละราย เพื่อพิจารณาอนุมัติและกำหนดวงเงินบัตรเครดิตตามระดับความสามารถในการชำระหนี้ ดังเช่นกรณีของธนาคารพาณิชย์

ข้อสังเกต : ประกาศฉบับนี้ยังมีประเด็นปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจนของอำนาจตามกฎหมายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยอ้างอิง เพื่อใช้อำนาจออกมาตรการควบคุมผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่เป็น Non Bank ในเมื่ออำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือ พ.ร.บ. ธนาคารพาณิชย์ฯ ได้กำหนดให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยในการเป็นธนาคารกลางของประเทศ รวมทั้งควบคุมดูแลกิจการของธนาคารพาณิชย์เป็นสำคัญ แต่เมื่อพิจารณาถึงธุรกิจบัตรเครดิตซึ่งเป็นธุรกิจทั่วไป มิใช่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์แล้ว จึงมีปัญหว่าธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถออกกฎหมายมาบังคับใช้กับผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตซึ่งมิใช่ธนาคารพาณิชย์ได้หรือไม่

แม้จะมีการอ้างอิงอำนาจตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ตามข้อ ๕ แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ข้อ ๘ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ซึ่งสาระสำคัญของประกาศ

^๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๑๑๐ ง ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ทั้งนี้ โดยอาศัยอำนาจตามข้อ ๘ แห่งประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ กำหนดให้การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต และกำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นผู้รับผิดชอบในการกำหนดเงื่อนไขในการดำเนินงานของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต.

ฉบับดังกล่าวส่วนหนึ่งได้ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้รับผิดชอบในการกำหนดเงื่อนไขในการดำเนินงานของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต แต่ก็ยังมีข้อสงสัยในเรื่องอำนาจของกระทรวงการคลังที่จะเข้าไปควบคุมดูแลธุรกิจบัตรเครดิตที่เป็นภาคเอกชนซึ่งมิได้ดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับการธนาคารพาณิชย์แต่อย่างใด

๓) ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจบัตรเครดิตเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒, (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๔๔^๔

มีสาระสำคัญในการกำหนดมาตรการควบคุมสัญญาที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ได้ออกสัญญาสำเร็จรูปมาใช้กับบรรดาผู้ถือบัตร ทั้งในส่วนของรูปแบบและเนื้อหา เพื่อแก้ปัญหาจากการที่ผู้บริโภคถูกเอาเปรียบเนื่องจากอำนาจในการต่อรองที่น้อยกว่า อาทิ กำหนดให้สัญญาต้องมีข้อความภาษาไทยที่สามารถเห็นและอ่านได้ชัดเจน มีขนาดของตัวอักษรไม่เล็กกว่า ๒ มิลลิเมตร การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการใช้บัตรเครดิต อัตราดอกเบี้ย หรือข้อสัญญาใด ๆ เกี่ยวกับบัตรเครดิต กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องแจ้งให้ผู้บริโภคทราบเป็นลายลักษณ์อักษร และสัญญาที่ทำกับผู้บริโภค ต้องไม่มีลักษณะที่เป็นการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบที่เกิดจากการผิดสัญญาของผู้ประกอบธุรกิจ เป็นต้น

๔) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕^๕

มีสาระสำคัญ คือ การอนุญาตให้มีการจัดตั้งบริษัทข้อมูลเครดิต (ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวกับการสินเชื่อต่าง ๆ ทั้งการกู้ยืม การเช่าซื้อ การประกันภัย ประกันชีวิต ตลอดจนประวัติการขอกู้ยืมเงิน การได้รับอนุมัติเงินกู้ และการชำระหนี้) เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดเก็บข้อมูลเครดิต (Credit Bureau) ของลูกค้าให้กับสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการที่สมัครใจเข้าเป็นสมาชิกเพื่อประกอบการวิเคราะห์

^๔ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๘๙ ง ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ / เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๑๑๒ ง ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ / เล่ม ๑๑๘ ตอนพิเศษ ๕๖ ง ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๔ ตามลำดับ ทั้งนี้ โดยอาศัยอำนาจตามตรา ๓๕ ทวิ แห่งพ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑.

^๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๑๑๔ ก ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕.

และพิจารณาอนุมัติการให้สินเชื่อ การรับประกันภัย การรับประกันชีวิต และการออกบัตรเครดิต โดยมีคณะกรรมการคุ้มครองเครดิตที่มีผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นประธาน ทำหน้าที่ควบคุมดูแลและกำหนดขอบเขตการจัดเก็บข้อมูล

ข้อสังเกต : จุดอ่อนสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ คือ **ไม่มีมาตรการบังคับให้สถาบันการเงินทุกแห่งเข้าเป็นสมาชิกได้** จึงทำให้การอนุมัติหรือออกบัตรเครดิตในปัจจุบัน ยังคงมีความหละหลวมอยู่มาก โดยเฉพาะกับบรรดาผู้ออกบัตรที่มีใช้ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งไม่ถูกควบคุมจาก ธปท. ในเรื่องดังกล่าว

๕) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๗)

พ.ศ. ๒๕๔๗^๖

มีสาระสำคัญในการกำหนดความผิดอาญาเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ซึ่งหมายความรวมถึงบัตรเครดิตด้วย) อาทิ ความผิดฐานปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ฐานทำหรือมีเครื่องมือสำหรับปลอม หรือสำหรับให้ได้ข้อมูลในการปลอม ฐานใช้หรือมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์โดยรู้ว่าเป็นของที่ทำปลอม และฐานใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ เป็นต้น

๓. สภาพปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้น

เมื่อพิจารณาถึงมาตรการของกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตในแต่ละฉบับดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จะพบว่ายังมีเนื้อหาที่ไม่ครอบคลุมและมาตรการบังคับใช้ที่ยังไม่เพียงพอในการที่จะแก้ไขสภาพปัญหาในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่เผชิญอยู่หลายประการ อันเป็นเหตุผลสำคัญเพื่อเรียกร้องและสนับสนุนผลักดันให้มีกฎหมายว่าด้วยการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเป็นการเฉพาะขึ้นในประเทศไทย โดยสามารถจำแนกสภาพปัญหา ได้ดังนี้

ประการแรก คือ ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในการควบคุมดูแลผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบัตรเครดิตโดยตรง ซึ่งแม้แต่ประกาศ ธปท. ที่ใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทเอกชนที่มีใช้ธนาคารพาณิชย์ ก็ยังมีช่องว่างในอันที่จะดำรงความยุติธรรมให้เกิดขึ้นกับคู่สัญญาบัตรเครดิตอย่างครบถ้วน กล่าวคือ ไม่ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่หรือหลักเกณฑ์อันพึงปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับผู้ถือบัตรและผู้รับบัตร อาทิ สัดส่วนความรับผิดชอบสำหรับผู้ถือบัตรในกรณีอันเกิดจากการที่มีการใช้บัตรของบุคคลอื่นโดยไม่มีอำนาจ (บัตรหายหรือถูกขโมย) ทั้งก่อนหรือหลังแจ้งให้ผู้ออกบัตรทราบหรือหน้าที่ของร้านค้าผู้รับบัตรที่จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของบัตรเครดิตและลายมือชื่อของผู้ถือบัตรก่อนรับบัตร เป็นต้น จะมีก็แต่เพียงมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเท่านั้น ซึ่งก็ยัง

^๖ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษที่ ๖๕ ก ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๗.

ไม่ครอบคลุมถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การจำกัดเฉพาะวงเงินที่จะให้แก่ผู้ถือบัตรแต่ละรายที่ต้องไม่เกิน ๕ เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แต่กลับไม่มีหลักเกณฑ์กำกับว่าแต่ละคนมีบัตรเครดิตได้จำนวนทั้งหมดกี่ใบ ทำให้ปัจจุบันผู้ถือบัตรรายหนึ่งสามารถมีบัตรเครดิตซ้ำซ้อนจากผู้ออกบัตรหลายราย ซึ่งบางรายมีจำนวนถึง ๑๐ ใบ ในขณะที่ความสามารถในการชำระหนี้คงมีเพียงเท่าเดิม

ประการที่สอง คือ ที่ผ่านมามีอำนาจตามกฎหมายในการกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตของ ธปท. ยังไม่มีความชัดเจน โดยเฉพาะอำนาจในการกำกับดูแลผู้ประกอบการบัตรเครดิตที่มีธนาคารพาณิชย์^๗ (Non Bank) อันเนื่องมาจากลักษณะของธุรกิจบัตรเครดิตนั้น มีใช้ธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ ที่ ธปท. จะอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ ฯ เข้าไปกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมได้ (ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้อสังเกต ท้ายประกาศ ธปท. เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต สำหรับผู้ประกอบการบัตรเครดิตที่มีธนาคารพาณิชย์) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้มาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้สำหรับผู้ประกอบการที่มีธนาคารพาณิชย์ โดยเฉพาะมาตรการในการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ หรือค่าธรรมเนียมที่บริษัทเอกชนเหล่านี้ยังคงเก็บอัตราดอกเบี้ยจากผู้ถือบัตรที่สูงเกินกว่าอัตราเพดานที่ ธปท. กำหนดเป็นจำนวนมาก ด้วยวิธีการหลีกเลี่ยงการเรียกค่าดอกเบี้ย ไปเป็นค่าธรรมเนียม หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ แต่เมื่อรวมกันแล้ว บางรายสูงถึงร้อยละ ๖๐ ต่อปี

ประการที่สาม คือ การที่เนื้อหาของประกาศ ธปท. ที่ใช้สำหรับผู้ประกอบการบัตรเครดิตซึ่งมีธนาคารพาณิชย์ ไม่ได้มีมาตรการจัดให้มีระบบการบริหารความเสี่ยงในการให้บริการบัตรเครดิต ด้วยการจัดให้มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้ขอบัตรที่ถูกต้องและครบถ้วน เพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติและการกำหนดวงเงินบัตรเครดิต

^๗ การธนาคารพาณิชย์ หมายถึง การประกอบธุรกิจรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์เงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น ให้สินเชื่อ ซื้อขายลดตัวเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด ซื้อขายเงินปรรวรรตต่างประเทศ เป็นต้น.

ที่เหมาะสม ดังเช่นประกาศ ธพท. ที่ใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์ ทำให้บริษัทเอกชนผู้ออกบัตรเหล่านี้ไม่ให้ความสำคัญต่อการสมัครเพื่อเข้าเป็นสมาชิกศูนย์ข้อมูลเครดิตตาม พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ จนส่งผลให้เกิดหนี้สูญหรือหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มสะสมของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตในภาพรวมทั้งระบบ

ประการที่สี่ คือ ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่องให้ธุรกิจบัตรเครดิตเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาให้อำนาจแก่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาในด้านความเกี่ยวข้องที่มีต่อธุรกิจบัตรเครดิต **เฉพาะในเรื่องการควบคุมสัญญาเท่านั้น** โดยไม่ได้กล่าวถึงอำนาจในการที่จะเข้าไปมีส่วนกำกับดูแลหรือควบคุมเพื่อมิให้บรรดาผู้ออกบัตรคิดใช้วิธีการ หรือกลยุทธ์เพื่อเอาประโยชน์จากผู้บริโภคหรือผู้ถือบัตรในทางที่ไม่ชอบด้วย ทำให้ผู้ถือบัตรซึ่งถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ออกบัตรจำนวนมาก จำต้องเข้าร้องเรียนต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งก็มีภาระงานในการคุ้มครองผู้บริโภคหลายด้าน อันเป็นการยากที่จะดูแลปัญหาให้ได้อย่างทั่วถึง

ประการสุดท้าย คือ กฎหมายและประกาศต่างๆ ที่มีผลใช้บังคับ และมีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจบัตรเครดิตในปัจจุบันมีหลายฉบับ จึงส่งผลต่อความคล่องตัวและด้อยประสิทธิภาพในการบังคับใช้ และการปฏิบัติตาม กล่าวคือ เมื่อเกิดกรณีพิพาทหรือปัญหาข้อโต้แย้งเกิดขึ้น ก็จะมีการนำกฎหมายที่มีอยู่กระจัดกระจายมาปรับใช้ บางกรณีก็ใช้วิธีการเทียบเคียงจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา หรือแม้แต่กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งที่กฎหมายแต่ละฉบับต่างมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งบังคับใช้แตกต่างกันออกไป อาจส่งผลให้ผู้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเกิดความสับสนและอาจเกิดความผิดพลาดคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติหน้าที่ได้ง่าย

๔. บทสรุป

ด้วยสภาพปัญหาทางกฎหมายตามที่กล่าวแล้วข้างต้น ไม่ว่าจะป็นกรณีของการขาดมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมดูแลผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบัตรเครดิตทุกฝ่ายโดยตรง ความไม่ชัดเจนในอำนาจของธนาคารแห่งประเทศไทยเรื่องการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้ธนาคารพาณิชย์ การให้ความคุ้มครองผู้ถือบัตรซึ่งเป็นผู้บริโภค ตลอดจนความคล่องตัวและการด้อยประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติตามของผู้บริโภค รวมทั้งสภาพปัญหาในด้านอื่น ๆ ที่ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไปในสังคม

ดังนั้น การตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับเป็นการเฉพาะสำหรับธุรกิจบัตรเครดิตในประเทศไทย จึงมีความจำเป็นสำหรับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ตลอดจนปัญหาในด้านอื่น ๆ ที่จะตามมาในอนาคต ๑

ธุรกิจบัตรเครดิต กับมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่

เอกสารอ้างอิง

- ณาการ แสงมณี, พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต กรณีศึกษา : รูปแบบการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตที่ก่อให้เกิดหนี้และวิธีการจัดการหนี้บัตรเครดิต, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ขวัญชัย ตั้งพิรุฬห์ธรรม, ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายสำหรับผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตในประเทศไทย, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ดร. ธนวรรธน์ พลวิชัย, บัตรเครดิตที่น่าเป็นห่วง, หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ๒๐ (พฤษภาคม ๒๕๔๘)
- พตอ.สุรเชษฐ์ ชิววิน, บัตรเครดิต บัตรคุณประโยชน์ หรือก่อนนี้ในครัวเรือน, หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ๘ (มิถุนายน ๒๕๔๘)
- พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕
- พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕.
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๔๗.
- ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตสำหรับผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕.
- ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติเกี่ยวกับธุรกิจบัตรเครดิต เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ และลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕, เรื่องดอกเบี้ย และค่าบริการที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕, หนังสือเวียน ที่ ธปท. สนส (๒๑) ว. ๒๕๔๑/๒๕๔๕ เรื่อง ค่าธรรมเนียมในการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการให้บริการบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕.
- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๕.
- ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจบัตรเครดิตเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. ๒๕๔๒.
- www.bot.or.th (เว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทย)